



Folkbildningsförbundet

## ABFs remissvar på kapitel 1-12 i "Folkbildningens vägval och vilja"

Folkbildningsrådet har bett folkbildningens organisationer inkomma med remissvar till skrivelsen "Folkbildningens vägval och vilja". ABFs förbundsstyrelse beslutade i maj 2011 om svar till skrivelsens kapitel 13, som berör statens syfte med stödet till folkbildningen. Detta remissvar berör de övriga tolv kapitlen i skrivelsen.

### 1. Folkbildningen och demokratin

ABF ser en levande demokrati som ett brett deltagande och ett aktivt medborgarskap som ett kunskapsrikt och lärande samhälle. Samtal och samarbete är demokratin livsnerv.

Demokratin är inte ärftlig. Varje generation behöver erövra demokratin på nytt. Därför är det viktigt att alla har möjlighet att delta i aktiviteter tillsammans med andra där demokratiska arbetssätt gestaltas. Folkbildningens uppdrag att stärka och utveckla demokratin är en viktig motor i detta. Det största hotet mot demokratin är tron att arbetet med att stärka demokratin inte längre behövs, och föreställningen om att det inte är någon mening att engagera sig som medborgare eftersom ett engagemang ändå inte får någon effekt.

ABF känner inte igen beskrivningen i remissunderlaget att folkbildningens aktörer skulle ha svårigheter att tydliggöra hur man arbetar med demokratiuppdraget, eller hur man gestaltar demokrati i sin verksamhet. Detta gör ABF varje dag, i all sin verksamhet: Föreläsningar, seminarier och kulturevenemang skapar arenor för diskussion och debatt om viktiga samhällsfrågor.

Studiecirklar och annan folkbildningsverksamhet är mötesplatser för människor med olika bakgrund och erfarenhet möts, lär sig acceptera varandras olikheter och samtidigt se varandras likheter.

Fri och frivillig bildning stärker individen att ta aktiv del av samhället och samhällsdebatten. Frivillig bildning stärker också det kritiska tänkandet och gör det lättare att granska och värdera information från olika källor.

Folkbildningens organisationer utbildar och fortbildar förtroendevalda i medlemsorganisationerna i bland annat i mötesteknik och ledarskap. Folkbildningen fyller alltså en viktig funktion också i den formella demokratin.

ABF gestaltar demokratiska arbetssätt i all sin verksamhet, från det stora till det lilla. I studiecirkeln lyssnar alla på varandra och även om beslut fattas med majoritet försöker man se till att också de som är i minoritet i gruppen får ut något av vad de önskar. Alla har samma värde, alla har rätt till sin åsikt, alla ingår i helheten.

Fri och frivillig folkbildning är också medborgarstyrd bildning. Folkbildningens aktörer möjliggör för människor att organisera sig på nya sätt och i nya frågor.

Dessutom är ABF i sig själv en folkrörelse där beslut fattas i demokratisk ordning. Det bidrar till att demokratiuppdraget genomsyrar all vår verksamhet allt vårt arbete med att organisera och besluta om verksamheten och ekonomin i vår egen organisation.

### **Motverka antidemokratiska krafter**

Varje skattekrona som investeras i folkbildning är ett mycket bra sätt att motverka processer som går i antidemokratisk riktning. Genom att utmana fördomar, diskriminering, okunskap och begränsade perspektiv kan ABF och dess medlemsorganisationer aktivt arbeta med att synliggöra och motverka rasism.

### **ABFs demokratisyn**

Demokratin är inte bara en styrelseform eller ett representativt system. Den är också ett ideal vi strävar efter att förverkliga. ABF:s mål är att alla medborgare ska ha lika förutsättningar att förverkliga sina livsdrömmar och kunna påverka sina livsvillkor i vardagen, samhället och arbetslivet. Tillgång till studie- och kulturverksamhet, var du än bor i Sverige är en viktig motor för att skapa dessa förutsättningar.

ABF vill vara arbetarrörelsens spjutspets i kampen för demokrati och jämlikhet. Genom vår verksamhet, vare sig det är kultur, folkbildning eller utbildning ska vi vara ett självklart stöd till alla som söker ökad bildning eller utbildning för att göra en annan värld möjlig.

## **2. Folkbildningens roll för lokal och regional utveckling**

ABFs styrka ligger i kännedomen om lokala och regionala behov av utveckling, just där man befinner sig. Folkbildningen har en viktig roll för lokal och regional utveckling. Det blir också snabba beslutsvägar som gör att vi snabbt kan möta nya behov och skapa bra förutsättningar. Tyvärr ser vi en utveckling mot att studieförbundens möjligheter att bidra till lokal och regional utveckling minskar.

Längre tillbaka byggde stödet till folkbildningen på ett handslag mellan de offentliga aktörerna. Staten stod för stödet till verksamheten, landstingen för ledarutbildning och kommunerna för stödet till verksamhetens genomförande i form av lokaler och liknande. På senare år har åtskilliga kommuner frångått sitt ansvar genom att drastiskt minska stödet till folkbildningen. Under de senaste tjugo åren har kommunernas stöd till folkbildningen mer än halverats, och vi ser också en trend där kommuner villkorar sitt stöd på olika sätt.

Vår erfarenhet är att det finns en brytpunkt för hur stor en ABF-avdelning kan vara utan att tappa den lokala närvaron. ABF har under de senaste femton åren minskat antalet lokalavdelningar från 160 till knappt 60. Strukturuomvandlingen har drivits underifrån inom organisationen för att inte äventyra den lokala närvaron. ABF bedriver fortfarande verksamhet i alla Sveriges kommuner och via vår organisation deltar vi aktivt i det lokala utvecklingsarbetet.

Det är därför väsentligt att samhällets syn på finansiering av folkbildning och kultur diskuteras och analyseras. Om den nedåtgående trenden fortsätter kommer vi att nå en punkt då samhällets finansieringsnivå gör det omöjligt att upprätthålla den lokala närvaron.

Folkhögskolor och studieförbund har en viktig roll som lokala kultur- och bildningscentra där inte kommuner eller folkrörelser själva har kapacitet att ha närvaro. Där är folkbildningens aktörer helt avgörande för medborgarnas möjligheter att till kulturupplevelser, studieverksamhet och eget skapande.

Tillgången till fri och frivillig folkbildning är i dag beskuren för många. Med tidigare anslagsnivåer kunde vi finnas i än fler kommuner, och ha prislappar på verksamheten som gjorde att i princip alla som sökte sig till oss kunde delta i våra aktiviteter. Tyvärr ser den utvecklingen ut att fortsätta. Detta försämrar kontaktytorna mellan studieförbunden och föreningslivet, inte minst i de miljonprogramsområden där ABF haft en större närvaro tidigare än idag.

### **3. Folkbildningen och det civila samhället**

ABF:s ambition är att vi ska kunna ta initiativ till att samla både gamla och nya föreningar och nätverk och tydliggöra folkbildningens och kulturens möjligheter. Vi vill göra det så lokalt som möjligt, mitt i människors vardag.

ABF samverkar med fler än 200 medlems- och samarbetsorganisationer runt om i Sverige som sammantaget omfattar stora delar av det svenska samhället. Många av ABFs medlemsorganisationer vill idag undersöka om vi som deras studieförbund kan ett större ansvar för arbetet med studie- och kulturverksamhet inom deras organisation. Genom en öppen lokal organisation kan alla föreningar som delar våra grundvärderingar ansöka om medlemskap eller samverkansavtal hos oss. Det innebär också att vi aktivt söker upp nybildade föreningar.

ABF har en god förmåga och en hög ambition att möta nya föreningar och mer informella nätverk som växer fram. Vi medverkar även till att stödja bildandet av dessa, i syfte att utveckla folkrörelsesfären. Vi är bäst på detta i våra storstäder och i små och medelstora kommuner. Exempel är kulturföreningar och nätverk kring kultur inom ungdoms- och invandrargrupper som genom samarbetet med folkbildningen växer till föreningar.

### **4. Folkbildning, livslångt lärande och demografiska utmaningar**

ABF gör redan mycket för att möta människors behov av det livslånga, livsvida och livsdjupa lärandet. All vår verksamhet handlar om att stärka människan på olika sätt, den bygger nätverk, självkänsla och mellanmännisklig förståelse. Stora delar av vår verksamhet tillför också deltagarna direkta kompetenser som stärker möjligheterna att delta i samhället och i arbetslivet.

Ett antal ABF-avdelningar arbetar även med uppdragsutbildning vid sidan av folkbildningsuppdraget, exempelvis kommunal vuxenutbildning, introduktionsutbildning för nyanlända invandrare eller utbildningar på uppdrag av arbetsförmedlingen. Där erbjuder vi folkbildningens pedagogik och metodik för att ge i första hand studieovana personer möjlighet till livslångt lärande.

ABF ser åtskilliga demografiskt grundade utmaningar för folkbildningen:

- Nå unga människor som inte är bekanta med folkbildningens möjligheter genom egen kunskap och erfarenhet. Många av dem arbetslösa och med ofullständig skolutbildning.
- Läsandet är mycket lågt bland män i LO-yrken, som utgör den främsta målgruppen för ABFs läsfrämjande projekt såsom uppbyggandet och utvecklingen av arbetsplatsbibliotek och genomförandet av Läs för mig pappa-verksamhet.
- För att folkbildningen ska kunna nå fler unga måste studierna organiseras på ett sätt som går att kombinera med ett hektiskt och oförutsägbart vardagsliv.
- Genom att webbsända allt fler föreläsningar gör ABF också folkbildningen lätt tillgänglig för yngre och medelålders människor med tidsbrist. Nästa utmaning är att bli bättre på att göra föreläsningen till en studieupptakt, att utforma studieupplägg som lockar stora delar av föreläsningsspubliken att fördjupa sig i ämnet genom en kortare eller längre studiecirkel.
- Skapa verksamhet för stora grupper äldre med mycket tid, som vill utveckla sig och lära sig mer.
- Nå äldre utlandsfödda med dåliga svenskkunskaper – en alltmer isolerad grupp.

För ABF är det ett självändamål att folkbildningen når många människor. Vi väljer därför att sätta upp mål om att vi ska nå fler unika deltagare med vår verksamhet. Denna prioritering är inte en lönsam satsning på kort sikt - tvärtom kostar det pengar att satsa på uppsökande verksamhet för att nå dem som fått minst.

## **5. Folkbildning och utjämning av utbildningsklyftor**

ABF vill bidra till minskade utbildningsklyftor också i framtiden. I ett Sverige där segregationen ökar, där möjligheterna att ta igen missade chanser i den traditionella skolan minskar och där arbetsgivarna och samhället ställer allt högre krav på specialistkompetens står folkbildningen inför ny en stor utmaning att motivera och engagera till studier.

Statsbidraget till folkbildningen ger oss förutsättningar att exempelvis locka tillbaka unga arbetslösa till skolan. Vi kan motivera och engagera till studier och vidareutveckling tack vare att vi är bra på att nå de grupper som står vid sidan om.

Samtidigt är ABFs folkbildningsuppdrag vidare än den statsbidragsberättigade verksamheten. Vi vill stödja och medverka i människors utveckling i samhälls- och arbetslivet oavsett finansieringsform.

Under de perioder när ABF haft möjlighet att genomföra basutbildning i ämnen som svenska, samhällskunskap och matematik med korttidsstudiestöd till deltagarna har vi kunnat ge kunskap och motivation till vidare studier till stora grupper. Dessa ABF-skolor är idag svåra att genomföra i större skala eftersom det inte längre utgår något studiestöd till lågutbildade som deltar i korttidsstudier.

Vi är redo att ta ansvar och medverka i ett nytt kunskapslyft, vi har pedagogiken och beredskapen att tillsammans med andra aktörer höja kunskapsnivån hos befolkningen på allvar.

ABF ser behovet av ett fortsatt uthålligt arbete med att utnyttja alla resurser för att minska utbildningsklyftorna i samhället. Allt som behövs är politisk handlingskraft.

## **6. Folkbildning och personer med funktionsnedsättning**

ABF ser att varje människa är en tillgång som har förmåga och vilja att utvecklas, påverka och ta ansvar. Varje människa har rätt till ett rikt och värdigt liv och att få växa utifrån sina egna behov och förutsättningar.

ABF har omkring 45 handikapporganisationer som medlemmar eller samarbetspartners och tillgänglighet i bred betydelse varit en prioriterad fråga under många år. Interna utbildningar, studiematerial och policydokument är verktyg som används för att höja kompetensen hos anställda och förtroendevalda. ABF arbetar även med påverkansarbete kring tillgänglighetsfrågor tillsammans med våra medlems- och samarbetsorganisationer, exempelvis genom den teckenspråkiga tankesmedjan WeSign.

Den nya tekniken ger goda möjligheter att förbättra tillgängligheten – talsynteser, cirklar och föreläsningar på nätet, teckentolkade studiematerial med mera. Det krävs dock ibland mer resurser för att anpassa studierna så att alla kan delta. Det kan krävas mindre grupper, extra cirkelledare, längre tid (på grund av skov, kognitiva svårigheter med mera), specialbelysning, anpassade studiematerial och en hel del annat.

Nedskärningar som stat, landsting och kommuner genomför på andra områden än inom folkbildningen hotar dock möjligheten för människor med funktionsnedsättningar att fritt och frivilligt delta i folkbildningsverksamhet på samma villkor som andra. Sämre organisationsstöd till föreningar, försämrad färdtjänst, mindre tid för ledsagning, nedskurna eller helt borttagna bidrag till fritidstolkning.

År 2010 skulle det svenska samhället vara tillgängligt, enligt ett riksdagsbeslut. Tyvärr återstår det mycket innan det är så. Det krävs insatser från samhällets sida för att vi ska få ett tillgängligt samhälle där alla medborgare kan delta i samhällslivet på samma villkor.

## **7. Folkbildning i ett mångkulturellt samhälle**

ABF ska vara en mångkulturell mötesplats mellan etablerade organisationer och organisationer för etniska och språkliga minoriteter. ABF:s arbete med folkbildning i ett mångkulturellt samhälle står därför på flera ben.

Dels handlar det om samarbetet med alla de etniska föreningar som är medlems- eller samarbetsorganisationer inom ABF. Vi samverkar kring utveckling av verksamheten kring studier, kultur och föreningsutveckling.

Vår verksamhet bidrar också aktivt till skapandet av mötesplatser för dialog som bidrar till ökad förståelse mellan människor med olika bakgrund.

ABF skulle kunna arbeta mer med introduktion av nyanlända invandrare – antingen på egen hand eller i samarbete med våra medlems- och samarbetsorganisationer. Denna möjlighet är dock stängd på grund av de centrala direktiven för upphandling. Vårt kontaktnät ger oss större möjligheter att se hela människan än exempelvis den kommunala vuxenutbildningen.

Detta försvåras dock av att det med dagens regelsystem inte är möjligt att få statsbidrag för grupper där deltagarna inte har personnummer. Nuvarande regelverk riskerar att exkludera asylsökande och papperslösa från folkbildningen.

## 8. Folkbildning och kultur

ABFs kulturverksamhet har två dimensioner. Den ena är att ge människor förutsättningar för eget skapande som gör dem till aktörer i stället för enbart konsumenter. Den andra är att låta människor ta del av det redan skapade.

Utan en stark folkbildningsverksamhet där människor själva får utöva, skapa och bli bärare av ett kulturarv riskerar kulturen att bli än mer av en fråga för de privilegierade i samhället. ABF medverkar till att öka delaktigheten i kulturlivet genom att arrangera ett stort antal studiecirkel i hela landet där det egna skapandet sätts i centrum. Parallellt med detta samlar ABFs kulturprogramverksamhet miljontals människor.

ABF har tagit på sig uppgiften att genomföra ett kunskapslyft för kulturpolitiker. ABF stöttar kultur som beskriver arbete och arbetets villkor i samverkan med våra fackliga medlemsorganisationer. Dessutom fortsätter vi utveckla vårt arbete med läsfrämjande verksamhet såsom arbetsplatsbibliotek och Läs för mig pappa- verksamhet. Avskaffandet av det statliga stödet till Kultur I Arbetslivet ställer till med stora problem för denna verksamhet.

ABF:s föreläsningverksamhet kring litteratur, kultur och samhällsfrågor ökar kraftigt. Just nu utvecklas verksamheten genom ABF Play och ABF Live som sänder föreläsningar och seminarier över nätet och möjliggör interaktivitet.

ABF har under de senaste åren stärkt arbetet med att bilda opinion för allas rätt till eget skapande och kulturupplevelser. ABF ingår också i flera organisationer och nätverk som för debatt och bildar opinion kring kulturpolitiska frågor – förutom Folkbildningsförbundet och de olika länsbildningsförbunden även Amatörkulturakademien, Ideell kulturallians och Koalition för kulturdebatt.

### Regionalisering av kulturpolitiken

ABFs uppfattning är att det är bra att när de kulturpolitiska besluten förs närmare medborgarna. Detta kan stärka perspektivet kulturell delaktighet, vilket är positivt om man vill att kulturen ska vara till för alla. Samtidigt ser ABF en risk för att kulturpolitiken underordnas andra politiska mål såsom regional tillväxt och näringspolitik.

Regionaliseringen kan dock innebära att kulturpolitikens grundläggande resursproblem döljs genom att man ”kokar ny soppa på samma spik” – inga nya medel tillförs. ABF ser även en risk att regionaliseringen kan spä på den utveckling vi ser där lokalpolitiker skär ner på folkbildningsanslagen och väljer att villkora dem i olika projektformer som gör studieförbunden till kommunala utförare bland andra. Då är fri och frivillig folkbildning ett minne blott.

### Volym och kvalitet

Kvalitetsbegreppet inom fri och frivillig folkbildning måste fokusera på deltagarna själva och deras egna förväntningar och målsättningar med de studiecirkel, kulturprogram och annan gruppverksamhet de deltar i. Kvalitetsmätt kan vara att alla får delta, ett bra genomfört arrangemang, goda utvecklingsprocesser, seriositet, kvalitativt kunskapsinnehåll och möjligheter för deltagarna att själva skapa sina egna grundtankar och idéer. Detta arbete sker bäst genom en intern kvalitetssäkring som syftar till en successiv kvalitetshöjning genom att bättre möta deltagarnas önskemål och förväntningar.

För ABF är det också kvalitet att den verksamhet man genomför lever upp till de mål som formulerats i idéprogram, riktlinjer och verksamhetsplaner – att man gör det man planerat att göra. Men om målsättningen är att öka den kulturella delaktigheten för dem som idag inte deltar i kulturlivet i någon större utsträckning, kan en stor volym vara ett kvalitetsmätt i sig –

särskilt om den verksamhet som växer riktar sig till grupper som fått minst inom det formella utbildningssystemet. Därför är det förenklat att tala om en motsättning mellan volym och kvalitet.

## **9. Folkbildning och globalt långsiktig hållbar utveckling**

ABFs bildningsarbete förenar lokala vardagsfrågor och globala utmaningar.

Arbetarrörelsen, folkrörelserna och folkbildningen tog en gång i tiden kampen för demokrati, mänskliga och fackliga rättigheter, och bidrog till att skapa en social och kulturell välfärd i Sverige. Nu är uppgiften att skapa band mellan nya och etablerade folkrörelser och likasinnade demokratiska krafter i Europa och övriga världen.

Global solidaritet kommer numera direkt in i vår vardag genom ett ökat nyhetsflöde från allt fler källor, inte minst genom nyhetsrapportering på nätet och direktkontakt med medborgarjournalister genom sociala medier. Direktrapporteringen från omvälvningarna i Nordafrika är exempel på den nya utvecklingen.

Folkbildningens organisationer kan verka för att kanalisera medborgares nyväckta engagemang, stötta nya solidaritetsrörelser att organisera sig och erbjuda studier för att analysera den nya utvecklingen.

De stora globala hållbarhetsfrågorna kommer allt närmare. ABF bedömer att intresset för studier för såväl småskaliga hållbara lokala lösningar som stora globala frågor kommer att öka alltmer. Studieförbunden måste därför ha möjlighet att ge kunskap i allt från att bygga sin egen solenergilösning till hur man engagerar sig i en global solidaritetsfråga.

ABF ser också att intresset för att bli en hållbar organisation ökar bland våra medlemsorganisationer.

ABF ingår i folkbildningsprojekt i utvecklingsländer och vill fortsätta att vara en aktör både i svenskt utvecklingsarbete, både lokalt och internationellt.

## **10. Folkbildning och folkhälsa**

ABF arbetar för en god livsmiljö, en bättre folkhälsa och ett utvecklande arbetsliv.

Att gå i studiecirkel skapar i sig ett socialt sammanhang som ger både gruppen och individen ökade möjligheter till ett bättre liv. ABF menar att detta är folkbildningens viktigaste bidrag till folkhälsan.

Människor med kortare utbildning och med arbetaryrken löper betydligt större risk att drabbas av sjukdom än andra grupper. Dessutom är skillnaderna i hälsa mellan kön och olika etniska grupper påtagliga.

En viktig del i folkhälsoarbetet är att förbättra de arbetsmiljöer som gör människor sjuka. ABF utbildar fackliga medlemmar och förtroendevalda i arbetsmiljöfrågor, vilket ger människor verktyg för att kunna förbättra sina möjligheter till ett hälsosamt liv. Genom att på detta sätt stärka våra fackliga medlemsorganisationer förhindrar vi att arbetslivet utvecklas i en hälsoskadlig riktning.

Många löntagare vittnar om att deras kunskaper och kompetenser sällan tas tillvara. Det är en förklaring till ökade skillnader i folkhälsa och livskvalitet mellan dem med längre och med

kortare utbildning. Nyckeln till en god psykosocial arbetsmiljö är inflytande över den egna arbetssituationen. Med en förändrad och lärande arbetsorganisation kan de kunskaper som växer ur arbetet förvaltas och utvecklas.

En god folkhälsa handlar inte heller bara om att förlänga livet. Det handlar lika mycket om att förbättra livskvaliteten för alla, exempelvis för dem som lever med kronisk sjukdom. ABF arbetar med hälsopedagogik tillsammans med våra medlems- och samarbetsorganisationer.

Ohälsa beror också på livsstilsfaktorer såsom konsumtion av alkohol, tobak, dålig kost och för lite motion. Där kan folkbildning inom hälsopedagogik spela en viktig roll.

## **11. Folkbildningen och framtidens lärande**

ABF ska vara en pedagogisk och lärande organisation som präglas av en levande kommunikation och ett reflekterande arbetssätt som gör att såväl individer och grupper som hela organisationen lär sig.

Remissunderlaget signalerar en vilja att folkbildningens organisationer gemensamt ska bestämma sig för vad som ska vara folkbildningens pedagogiska särart i framtiden. Det menar ABF är fel väg att gå.

ABF anser att försök att styra utvecklingen och att strömlinjeforma pedagogiken riskerar att motverka sitt syfte att stärka folkbildningen. Det viktiga är att alla folkbildningens organisationer har möjlighet att hitta de pedagogiska metoder och tekniska lösningar som passar den egna verksamheten och de egna deltagarna bäst.

De digitala kommunikationsmedlen tar inte bort behovet av samtal, reflektion och personliga möten. Allt som krävs för att folkbildningen ska stå väl rustad i framtiden är lyhördhet för hur medlemmar och deltagare själva önskar organisera den verksamhet de vill delta i.

Ny teknik skapar dock nya möjligheter att nå fler, och att förnya de pedagogiska arbetsformerna inom folkbildningen. Det handlar om att använda ny teknik för att göra studierna tillgängliga för fler, men också om att organisera studier där deltagarna lär sig använda ny teknik för att själva delta i samhällsdebatten.

Samtidigt som den digitala tekniken erbjuder nya möjligheter för folkbildningen är det viktigt att komma ihåg att alla människor inte har samma tillgång till den nya tekniken. Stora grupper står utanför, och det behövs ett digitalt kunskapslyft.

## **12. Folkbildning i utbildningssamhället**

ABF arbetar för ett rättvist kunskapssamhälle och ett arbetsliv som förenar bildning och utbildning med en lärande vardag.

En av folkbildningens viktigaste uppgifter i utbildningssamhället är att sänka trösklarna till nästa utbildningssteg. Folkbildningens aktörer är erkänt bra på att nå individer som det formella utbildningssystemet har svårt att nå och inkludera. Den förmågan kommer genom folkbildningens fria och frivilliga verksamhet. Vår pedagogiska modell, som drar sin näring från det fria och frivilliga, ger oss också förutsättningar att framgångsrikt ta oss an verksamhet inom det formella utbildningssystemet.

Trots talet om ett utbildningssamhälle finns det en tendens mot utbildningsransonering som kommer att få följder för stora ungdomsgrupper i framtiden. Neddragningarna inom den

kommunala vuxenutbildningen stänger dörrar för människor. Förkortningen av de yrkesinriktade gymnasieprogrammen innebär att de inte längre ger allmän behörighet till högskola. Fler behöver alltså komplettera sin gymnasieutbildning för att kunna läsa vidare i framtiden. Därför kräver ABF 100 000 nya utbildningsplatser inom vuxenutbildningen.

Allt färre bereds plats på högskolan, och utbildningsvalen i tonåren blir mer avgörande för vilka yrkesval som blir möjliga för individen. För de som tar sig vidare till högre utbildning blir återbetalningskraven för studiemedel tuffare.

När allt fler knackar på dörren till högre utbildning utan att få komma in förändras kraven på folkbildningen. Fler kommer att vilja få ta del av den kunskap som finns på universitet och högskolor, och behovet av ett bra samarbete mellan folkbildning och högre utbildning växer. Här finns också stora vinster att göra i att stärka kontakterna mellan folkbildningen och det formella utbildningsväsendet.

ABF menar att folkbildningens organisering på den internationella nivån bör värna om de enskilda folkbildningsorganisationernas särart. ABF bedriver åtskilliga samarbetsprojekt kring frågor som fattigdomsbekämpning, arbetslivets villkor, pedagogisk utveckling och kunskapsutbyte kring vuxenutbildning tillsammans med våra europeiska systerorganisationer inom ramen för SOLIDAR.

Med vänlig hälsning  
ARBETARNAS BILDNINGSFÖRBUND  
Förbundsexpeditionen

Annika Nilsson  
Förbundssekreterare